

ДУСЛЫК

НУРЛАТ РАЙОНЫ ИЖТИМАГЫЙ - СЭЯСИ ГАЗЕТАСЫ.
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА НУРЛАТСКОГО РАЙОНА.

16 сентябрь, 1998 ел.
ЧӘРШӘМБЕ

Газета 1931 елның 9 июленән бирле чыга.

№ 105 (8262)

Бәясе билгеләнгәнчә

КАЗУЫН ДА ТИЗЛӘТӘСӘ, ТАШУЫН ДА

ХАКИМИЯТТӘ КИҢӘШМӘ

13 август көнне район хакимиятендә хужалык житекчеләре катнашында узган киңәшмәне хакимият башлыгы Ф.С.Сибатуллин алып барды. Фатих Сәүбәнович әүвәл финанс мәсьәләләрен - товар кредитын каплау, һәр тармакта төгәл исәп һәм контроль булдыру, чыгымнарға каршы технологияне районда киңрәк кертү кебек темаларны күтәрде. Киңәшмәдә төп урын жәмәгать малларын кышлатуга бирелде, аны уңышлы үткәрү өчен житекчеләр күләмдә азык туплау көнүзек таләп итеп күтәрелде. Иптәш Сибатуллин, быел фураж кытлыгын искә төшереп, дуңгызларны кышлату авыр булганын белдерде, бу хәтәттән бүгеннән кайгырту алып барырга кирәклеген басым ясап әйтте, фураж кытлыгын каплау өчен катнаш силос әзерләү ирәклеген кабат асызыклады, берочтан хужалыкларда азык әзерләүнең барышына анализ ясады. Киңәшмәдә шулай ук туңга сөрүнең темпын үзгәртү турында да житедди сүз булды.

Кискен сигнал

ШАРТЛАР - БЕР, НӘТИЖӘ - ТӨРЛЕ

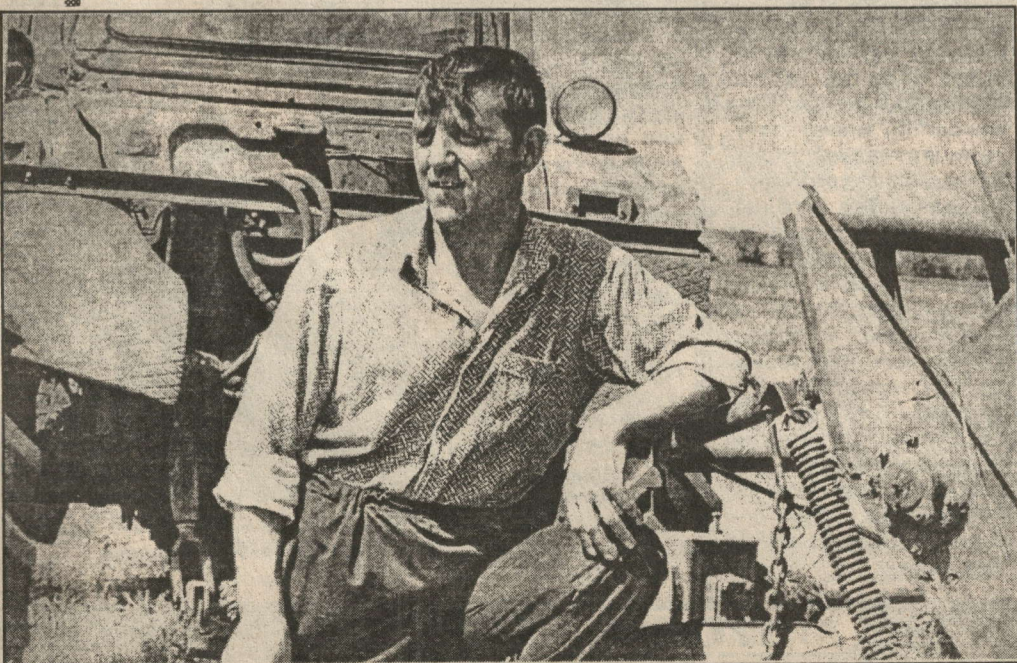
"Нурлат" агрофирмасына керүче ике хужалык - Синдряков исемеңдәгә һәм "Рассвет" КХАлары турында әйтүебез. Быел бу хужалыкларның сөтчеклек тармагында ирешкәннәре шулай уйларга нигез бирә дә. Әйттик, Синдряков исемеңдәгә КХАда бүген көнлек савым узган елгы күрсәткеч белән чагыштырганда 5,3 килограммга артып, 13,4 килограммга житеккән бер вакытта, рассветлыларда чигенеш хөкем сөрә. Биредә көнлек савым 11,3 кг, ягъни узган елгы күрсәткечтән 1,1 кг га кимрәк. Нәтижәдә бу тулаем нәтижәдә дә чагыла: ул узган елгы савымнан 1584кг га азрак.

Ике продукцияне сатуға килсәк тә шундый ук хәл. Синдряковлылар 8 айда физик авырлыкта 13283 центнер сөт сатканнар, аның 95 проценты беренче сорт белән, 50 проценты беренче сорт белән суытылып озатылган. "Рассвет"та бу яктан дә әлләни мактанарлык нәрсә күренми: беренче сорт белән сатылган сөт 75 процент исәпләнсә, беренче сорт белән суытылып сатылганы шулай ук 31 процент кына. Шулар югалтулардан килеп чыккан түгәрәк сумнарны да атасак... Хәер, анысын хужалык житекчеләре санасын! Алар кассасын читләп үтә бит ул акчалар. Ул чакта бәлки бер үк шартларда яшәп тә житештерүне киметүгә юл кую очраклары булмас иде.

АНА ГЕЛ ЭШ ТАБЫЛА

"Игенче" КХАсыннан Фәнис Сәлим улы Нуруллин бу. Ул - гомерлек һөнәре итеп механизаторлыкны сайлаган кеше. Жәй көннәрендә азык әзерләүдә эшләсә, көзен комбайннар кагатларга чөгәндәр ташып тора, ә кышын ферма малларын азык белән тәэмин итүдә эшли. Хужалыкта аның хезмәтеннән канәгатьләр, һәрчак мактап телгә алалар.

Н.АЗИЗОВ
фотосы.

"Уңыш -98"

матбугат үзәгә хәбәр итә

Уракның беренчесе бетәргә күп калмады инде. Әмма икенчесе - шикәр чөгәндәре казу бик кызу темп ала диеп булмый әле. Дөрес, кичәгә көнгә бу эшкә ул хужалыкта керештеләр - керешүен, әмма казылган майданнар төрлесендә төрлечә. "Өмет" агрофирмасында татлы тамырны 200 гектар чамасы майданнан казып алдылар инде, "Киекле" чөгәндәрчеләре дә 110 гектарның уңышын чыгардылар. "Рассвет" һәм "Игенче"дә дә бу эшне ашыктыралар - беренчесендә соңгы көнне генә дә 30 гектарга якын чөгәндәр казылды. Уңыш әлегә "Кондырча", Синдряков исемеңдәгә һәм шикәр заводы ярдәмче хужалыкларында иң югарысы. Башка хужалыкларда да бу эшне тизләтү зарурлыгы көн кебек, бер үк вакытта чималны заводка китерү темпын да арттыру сөрәләр, югысә заводны эшләтә башлау шактый озакка сузылырга мөмкин.

Соңгысын әле кукуруз урагының төмамланмавы да берәз тоткарлык, билгеле. Район буенча кукурузның 70 процентлабы урылды, 60 мең тоннадан артырак силос салынды һәм бу төр план яртылаш диярлек үтәлде. Соңгы көннәрдә "Агрохимсервис" ярдәмче хужалыгында, "Кондырча"да бу эшне шактый тизләттеләр, ә менә "Татарстан", Синдряков исемеңдәгә, Хафизов исемеңдәгә, "Киекле" хужалыкларында иң ишле майданнарда кукуруз тамырда әле. Катнаш силос 5 мең тоннадан артырак салынды. Соңгы вакытта бу эшкә Хафизов исемеңдәгә, "Төрнәс", "Комбайн", "Киекле", нефтьбаза ярдәмче хужалыкларында да тотындылар. Бер шартлы төрлеккә әзерләнгән азык берәмлеге "Үрнәк", "Алга" һәм М.Жәлил исемеңдәгә, "Төрнәс", Синдряков исемеңдәгә хужалыкларда 24 - 27 центнер тирәсе.

Киләсе ел уңышына нигез салу хәтәттән бүген туңга сөрү һәм чөчүлек орлык салып куюны ашыктыру мөһим. Кичәгә көнгә "Заря", "Төрнәс", "Сөлчә" һәм "Агрохимсервис" ярдәмче хужалыкларында беренчел планлаштырылганның 73-83 проценты туңга сөрелсә, элеккегә "Чирмешән", Кузнецов исемеңдәгә хужалыкларда бу күрсәткеч 23 - 31 процент кына, "Алга", "Комбайн", РСУ һәм шикәр заводы ярдәмче хужалыкларында планның биштән икесе генә диярлек үтәлгән.

Депутатлар игътибарына!

1998 елның 22 сентябрәндә иртәнге сәгать 9да район хакимиятенең конференц - залында халык депутатларының Нурлат берләштерелгән Советының чираттагы уңжиденче сессиясе була.

Халык депутатларының Нурлат берләштерелгән Советы.

ЮБИЛЯР - ЯКТАШЛАРЫ ЯНЫНДА

Узган жомгада районныбызга якташыбыз Тälгат Галиуллин юбилеең билгеләп үтү өчен Казаннан бер төркем кунаклар кайтып төште. Болар - милләтебезнең тере тарихы булган аксакал әдибәбез Гариф ага Ахун, шагыйрьләр Илдар Юзиев һәм Гөлшат Зәйнашева, "халкыбызның иң зур сабые" Шәүкәт Галиев, урта буын әкилләре Равил Фәйзуллин һәм Ринат Мөхәммәдиев, галим һәм мөгаллим, Казан радиосы дикторы буларак тавышы белән һәр татар кешесенең жанында урын алган шәхес Фәт Галимуллин, ТРның халык артисты Клара Хайретдинова, танылган жырчы Мирсәет Сәнгатуллин, шагыйрь Әхмәт Гәдел, академик якташларыбыз бертуган Галиуллиннар - Әфкәть әфәнде һәм юбиляр үзе - Тälгат ага, аларның туганнары һәм дуслары иде.

Килүчеләрне район чигендә олылап каршы алганнан соң, кунаклар Колбай - Мораса мәктәбенең булдылар һәм Г.Кәриев музеең карадылар. Ә аннан соң сәфәрчеләр Тälгатага ның туган авылы Кычытканлыга юл тоттылар. Мәктәптә булган жылы очрашудан соң якташларының юбилярны хөрмәтләве авыл мәдәнияте йортында авылдашлары, туганнары даирәсендә дөвам итте. Мондагы эчкерсезлекне, күңелләреннән нинди хисләр кичерүен сүзләр белән генә аңлату мөмкин дә түгел иде. Юбилей кичесенең үзгәндә исә 8 бала (шулар исәптән ике академик) үстәрәп, кеше иткән һәм бүген берсенең түгәрәк юбилеең күрергә дә насыйп булган Ана утыра иде. Фәт Галимуллинның юбиляр әңкәсенә багышлап жыр башкаруы күңелләрен тагын да нечкәртеп жибәрде...

Күптән түгел генә ачылган сәнгәт мәктәбенең, яңартылган аэропорт һәм Яшьләр йорты да кунаклар юлыннан читтә калмады.

Югары Нурлат һәм Кизләү мәктәпләрендә укучылар белән очрашу галимнәр һәм әдиләр өчен рухи сафлану, яңару сәгәтләре булды.

Ә кичен юбилярны хөрмәтләү өчен нурлатлылар район мәдәнияте йортына жыеддылар. (Бу кичә турындагы язманы газетаныбызның алдагы саныннан укырсыз.)

К.ЖАМАЛЕТДИНОВА.

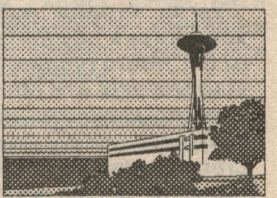
Икенче көнне Казан

* ЯЗУЧЫЛАР БЕРЛЕГЕНДӘ

* Татарстан Язучылар берлеге идарәсенең чираттагы утырышы булды. Анда Язучылар берлегең чираттагы корылтаена әзерлекнең барышы каралды. Шулар үчәй белән био - библиографик белешмәләр һәм "Татарстан язучылары" дигән яңа китап чыгару кирәклегә билгеләп үтелде. Корылтай киләсе елның маенда узачак.

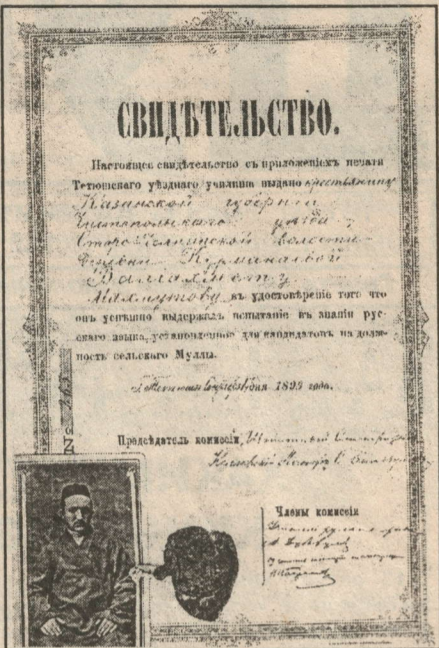
Утырышта шулай ук бу елның калган өч аенда узачак юбилей кичәләрен билгеләп үтүгә әзерлек мәсьәләләре каралды. Идарә шулай ук балалар әдәбиятын үстерүгә зур өлеш куйган шагыйрь Хәкимжан Халиковка Абдулла Алиш исемеңдәгә әдәби бүләк бирү турында карар кабул итте.

Дәүләт Советы Рәисе урынбасары шагыйрь Ренат Харис әле генә Чечен Республикасында булып кайтудан алган тәэсирләре белән уртаклашты.

АРАДА ТУКСАН ТУТЫЗ ЕЛ...

Моннан өч еллар элек ТР Узак дәүләт архивында Кизләү тарихына кагылышлы материаллар эзләгән чакта мин бер кызыклы документка тап булган идем. Бу көгәзыең дөньяга килүенә быел 17 сентябрьдә төп - төгөл 99 ел тула. Бергасырлык тарихы булган һәм республика дәүләт архивының ерак фондында сакланучы рус телендәге бу документта түбәндәгечә язылган иде:

СВИДЕТЕЛЬСТВО

Настоящее свидетельство с приложением печати Тетюшского уездного училища выдано крестьянину Казанской губернии Чистопольского уезда Старо - Челнинской волости деревни Курманавой Валиахмету Махмудову в удостоверение того, что он успешно выдержал испытание в знании русского языка, установленное для кандидатов на должность сельского Муллы.

№ 263 Г.Тетюши сентября 17 дня 1899 года.

- Председатель комиссии,**
Штатный Смотритель,
Коллежский Писарь (имза),
Члены комиссии
Учитель русского языка (имза)
Учитель истории и географии (имза)

Шунда ук таныклык иясенең жеп белән тегелгән һәм сургуч белән беркетелгән фотосурәте дә бар. Шулу ук фондта Вәлиәхмәт Мәхмүтов турында тагын кайбер мәгълүматлар бирелгән. "Дело по ходатайству муллою крестьянина дер. Курманова Валиахмета Махмудова" дигән язмада мулла Мәхмүт Мөхәмәтовның үзе урынына бердәнбер улын - Вәлиәхмәтне тәкъдим итүе әйтелгән. Вәлиәхмәт турында: "1879 елның 12 июнендә туган, 1899 елда Тәтеш өяз училищесында тәмамлап, белеме турында таныклык алган, тәртилле, тәүфиклы егет, русча сөйләм телен яхшы үзләштергән, шулай ук русча яхшы укый - яза", - дип тасвирлама бирелгән. Шунда ук ахырында ста-

роста Зиятдин Тәхфәтуллинның һәм авылның 129 кешесенең имзасы куелган тагын бер язуда: "... аңа имам хатыйп һәм мөдәррис исемен бирүегезне сорыйбыз, үзебезнең мәхәлләне үрнәк тәртиптә тотарга вәгъдә бирәбез", - диелгән юллар да бар. Бергасыр элек килүчеләрнең хәзерлеген аларга куелган таләпне, халыкның рухи бердәмлеген һәм гыйлемгә - иманга омтылышын бүгенгә тормыш күзлегеннән чыгып караганда һәм ... халыкбыз өчен горуранлырга гына кала безгә. **К.ЖАМАЛЕТДИНОВА.** Рәсемдә: Вәлиәхмәт Мәхмүтов исеменә бирелгән таныклык менә шундый. (ТР Дәүләт үзәк архивы фондыннан ксеронөсхә.)

Вақыт агышы

ЯХШЫЛЫК ӨЛӘШЕРГӘ АШЫГА

Заречныйда Лидия Кузьминична Горбунованы белмәгән кешене табу кыен. Шушындагы кеше ул, һәм бар гомере авылдашлары күз алдында үткән. Яшь чагында ук Тверь өлкәсендәге (элек ул Калинин өлкәсе дип атала иде) Калашниковта бухгалтерлар курсы тәмамлады. 1957 елда кияүгә чықты. Улы һәм ике кызы - Ольга һәм Наталья туды. Эш ягына килгәндә, башта өйрәнчек итеп алдылар. Ә соңрак белеме, тәжрибәсе һәм тәртипне яратуы аны югарырак күтәрде. Соңгы 12 елда ул Октябрь урман хужалыгы идарәсенең урнаштыру бүлегендә бухгалтер булып эшләде. Шунда география фәннән дә өйрәнергә туры килде: Самардан Тажикстанга кадәр - ярты илне узду турында документларын да эзләгән. Ни генә дисәң дә, урман халык хужалыгының мөһим элементы булды һәм булачак. Теләсә кайсы якта һәм теләсә нинди химият вакытында да.

Лидия Ивановнаның башка барлык көндәлек мәшәкәтләр белән салган бит. Бары тик бер рәүләрде ул запас күчел тирәнлегендә ята, ә икенчеләре аны көшләргә өләшәргә ашыга.

генә түгел шул. Ул үзенең эшен бик кечкенәдән, әмма бакчалык эшендә бик мөһим булган ноктадан - орлыктан башлай. Иң яхшы яшелчә - жимешләргә сайлап ала, сортларга аера, дәрәс итеп сак-

беррәтгән гомере буена килгән тагын бер маңгыгы бар. Ул бакчада эшләргә ярата. Моңың ни гажәбе бар инде диярләр кайберәүләр, безнең кайсыбыз инде кишер, бәрәңгә үстермәгән. Хезмәт хакын һәм пенсияне яшел көгазь белән түгел, калтырап торган "берлек" белән бирәләр, ләбаса. Шуңа күрә дә жәйдән язга кадәр күпләребезнең өстәленнән үзе үстергән яшелчә өзәлми. Бу, әлбәттә, шулай. Әмма Лидия Кузьминичнаның тырышлыгы, түземлеге безнеке ише

һәм сораучы булса уртаклаша: "Кешегә бирү кызганыч түгел - жиргә генә иелсеннәр. Ә орлык үсә ул, кешеләргә хезмәтен буш итми, рәхмәт төшкере"... Чынлап та шулай. Табиғат Лидия Кузьминичнаның хезмәтен тиешенчә баяли. Аның фатиры ике кешелек искәрәк йортта, зәңгәрсү тарәзә йөзлекләре булган өйдә урнашкан. Тәбәнәк кенә койма тора, жиңелчә капка артында көмешсү төскә кергән тәэмин тәңле көбестәләр утыра, ташкабаклар тәгәрәп ята, по-

мидорлар пешә, яшь укропның яшел сабаклары күренә, шунда ук торма өлгәре һәм эре, кызыл, алтынсу борыч тулышып килә... Шунда ук яфрактар арасынан бакча жиләге сузылган, карбызлар үсә. Алмагачлар. Кура жиләге. Шифалы үләннәр һәм, әлбәттә, төрледән - төрлечәкчәкләр.

Лидия Кузьминичнаның игелекле жанына, тырышлыгына табигатнең рәхмәте дими ни дисен монны?..

Без аны бу көнне дә эш вақытында очраттык. Бәрәңгедән кайттылар. Уңыш та начар булмаган. Бәрәңгене казышырга һәм базга салырга, кышлыкка утын әзерләргә Мәскәү астыннан улы Валерий кайткан. Балалары аны оңытмыйлар, һаман үзләренә чакыралар. Ләкин Лидия Кузьминична үгетләүләргә бирешми: "Монда туып үстем һәм монда калам. Әтиегезнең кабере монда. Ә бакча? Жирне яратам бит. Тагын әле чебешләрем, дуңгыз балаларым һәм Винтик бар. Аңа - жирән колакка бу кушаматны үзе исән вақытта Альфред Михайлович кушкан иде. Винтик та картайды инде - элеккеге шук көчекне бүген танырлык та түгел."

Ә Лидия Кузьминична, минемчә, елларга бирешми. Энергияле, мөлаем. Күзләре гажәп тере. Чал чәчләре генә берәз картайта. 9нчы сентябрьдә аңа 60 яшь тулды. Табын әзерләү турында Лидия Кузьминична борчылмады: теләге дә юк, тәм - томнары да калмаган, кечкенә генә бәйрәм ясарга да көеф кирәк бит әле. Пенсияне китерсеннәр иде менә һәм бәяләр белән куркытмасыннар иде. Ә чәчкәләр аның өстәленнән өзәлми.

Т.НАЗАРОВА.
Н.АЗИЗОВ фотосы.

АРАКЫ АЛСАН - СЫЙФАТЛЫСЫН АЛ

Бүгенге икътисади - финансы кытлыгы чорында алкогольне эчмәкләргә сату - алу турында сүз алып бару бер яктан килешми дә кебек. Әмма ил кайда - иблиш шунда, дигәндәй, бу продукциягә ихтыяж бер дә бетми бит әле. Шуңа да аның Татарстан Республикасында житештерелгән сыйфатлысын сату турында кайгырту бер дә урынсыз түгел. Өстәвенә, бюджетны тулыландыруда бу төр продукция сатудан кергән акча шулай ук иң соңгы нәрсә түгел, шуңа аракыны кем сатуы, аннан керем кем кулына китүе дә борчырлык сорау.

Узган атнада район хакимияте башлыгы Ф.С.Сибатуллинның контрольлек итү органы һәм алкоголь продукциясе сату белән шөгьльләнгәнче предприятие житәкчеләре, шәхси эшмәкәрләр катнашында үткәргән киңәшмәсендә бу хакта жидик сөйләшү булды. Киңәшмәдә райпо, фирма кишетләре, шәхси эшмәкәрләрнең өлеге продукцияне сату бу-

сыз аракы сатучыларга канат жәяргә жай бирә. Киңәшмәдә халыкның аракыга булган ихтыяжын сыйфатлы продукция белән канәгатьләндерү зарурлыгы турында тагы бер кат басым ясап әйтелде. Шулу максаттан аракы сатуга лицензия бирү тәртибе гадиләштерелүе турында хәбәр ителде. Берочтан рөхсәтсез сыйфатсыз алкоголь продукциясе сатучыларга карата иң катгый жаваплылык чаралары күреләчәкчә белдерелде, бу жәһәттән контрольлек итү һәм эчке эшләр органны хезмәткәрләренә уяулыкларын һәм таләпчәнлекләрен арттыру кирәклегендә турынды да сүз булды.

Өйрәнүләр бара

Татарстанның Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы житәкчеләгендә авылларда һәм районнарда штаб күнекмәләре башланды. Аның максаты - газ белән тәэмин ителеш кинәт туктатылган очракта жирле влаьларның мондый хәлләрдә югалып калмавын һәм әзерлеген тикшерү.

Авилда кайсы гына эшне алсаң да, барысы да ашыгучы сорый, һәм мөселәнең дә вақыты чикле. Быелгы авыр елда булган саламнарны жыеп калу да бик әһәмиятле. "Үрнәк" КХАсының Биләр Озеро бригадасында бу вазифа Геннадий Серафимович Гамагинга тапшырылган. Ул үзенең МТЗ - 80 тракторы белән кырдагы саламнарны эскертләргә өеп тора, үзенең бирелгән эшне жиренә житкереп, намус белән башкара.

Рәсемдә: "Үрнәк" КХАсы тракторчысы Г.Гамагин.

Н.АЗИЗОВ фотосы.

АКЧАСЫЗ ДА КӨН КҮРЕР КӨННӘР

ЗАМАН АГЫШЫ

Социаль тәэминат бүлегендә гаят зур жанлылык хөкөм сөрә - пенсия турында белешергә яки сатып алучы карточкасы артынан килгән пенсионерларның чуты юк. Соңгысын кулларына алып карамаганнар өчен әйтеп үтик - карт - карчыкларга пенсия исәбеннән товар бирүне тамгалап бару өчен чыгарылган көгәзь ул. Дәрес, пенсияне гел әйберләтә бирергә генә дигән сүз түгел бу, әмма акча кылгы заманында район житәкчелеге пенсионерлар ничек тә очын - очка ялгап бара алсыннар өчен шул юлга барырга мәжбүр һәм шул сәясәтне гамәлдә эшкә ашыруны давам итү ягында әлеге. Шул карточка буенча "Пенсионер" ("Чулпан") кибетеннән имкәм, май, сөт, эремчек, он, казылыклар һәм башка төр азык - төлек алырга мөмкин. Башта шикәр дә булып алды, әмма анысын, күрәсеп, бәйрәп котыруыннан курмыптыр инде, бик тиз алып бетергәннәр, егермесеннән соң тагын кайтарырга вәгъдә италәр. Чәй, дөгә, карабодай ярмаларын, токманчы сәгәте белән алып бетерәләр. Бирегә товар Пенсия фондына бурычлары булган предприятиеләрдән - райподдан, азык - төлек комбинатыннан, элеватордан, сөт - май комбинатыннан, РСУдан керә. Поставщиклар исемлегенә шәхси эшмәкәрләр дә кертелгән. 3 сентябрьдән шикәрчеләр бистәсендә дә "Пенсионер" кибете ачылган. Сүз дә юк, пенсияне "төпкә" акча белән бир-

сәләр яхшырак анысы, - диделәр Ленин урамында торучы ике пенсионер. - Бер дә булмаганда монысы да ярый инде...

Гәрчә, "Пенсионер" кибетендә чиратлар бетмәсә дә - бирегә тиер юлчылар бистәсеннән дә киләләр бит - килгән кеше барыбер бөтенләй үк буш кул белән китми. Азык - төлекне, хужалык өчен башка кирәк - яракны "Нурлатнефть" НГДУсының эшчеләренә тәэмин итү, бүлеге кибетләреннән дә алып була - аларда башкаларга караганда да оперативрак булдылар. Шулай ук урман хужалыгы ОРСы, сөт - май комбинаты, РСУ, машина төзү заводы, МСО, сәүдә базасы кибетләре дә пенсионерларга хезмәт күрсәтә. Ит комбинатының фир-

ма кибете ит һәм ит продуктлары белән сату итә - монда барлык тиешле шартлар да булдырылган. Авыллардагы сәүдә предприятиеләре дә шушындый ысулны кулланылышка керттеләр.

Бүгенгә шәһәрдә 3000 пенсионер шундый карточка алды һәм андыйларның саны гел арта бара, - дип сөйли халыкны социаль яклау бүлегенң баш бухгалтеры В.Н.Птичкина.

Пенсияләренә вакытында биреп барып булмаганлыктан, аларга фатир, коммуналь хезмәтләр өчен дә пенсия исәбеннән түләү мөмкинлеге бирелә. "Надежда" дәүләт предприятиясендә шул чуттан киём - салым тектерергә яки төзәттерергә мөмкин. Карл Маркс урамындагы ательеда белештек, мондый заказлар күп булмаса да, бер аз бар икән. Төлгә булганнар паспорт һәм пенсия кенәгәсе белән килергә тиешләр.

Бу мәшәкатләр чорда район элемтә бүлеге операторларына да эш артты. Пенсионерлар, телефон өчен бурычлары жыелганны көтмичә, вакытында түләп барырга күнеккән бит алар, шуңа да көн саен 30-40 кеше килә

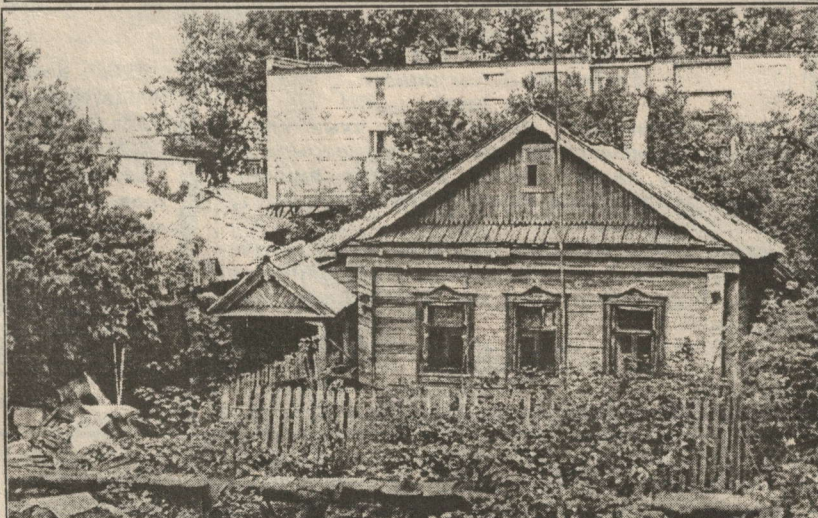
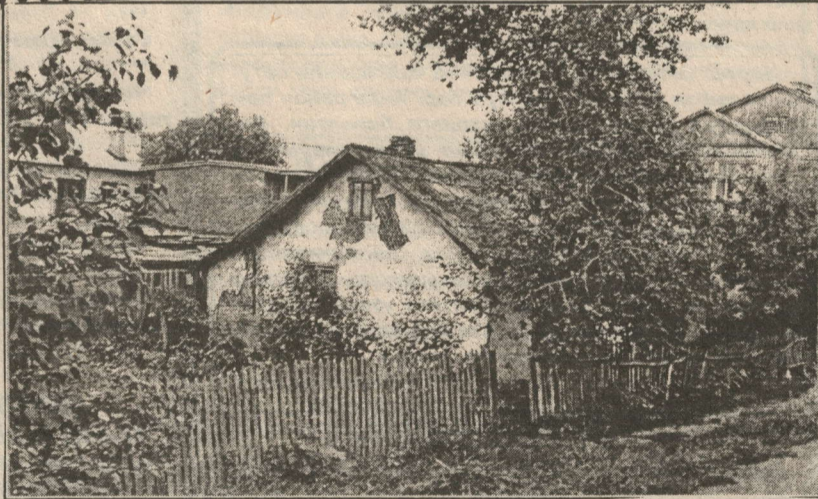
Н.АЗИЗОВ фотосы.

КҮПМЕ ГОМЕРЛАРЕ КАЛГАНДЫР...

Шәһәрдә елдан - ел күбрәк калкып килүче заманча уңайлыклы йортлар ышыгында таушалган, ишелә башлаган иске өйләр аерата фәкыйрь, мескен күренәләр, гомуми яңарып килүче шәһәр йөзен дә бизәмиләр. Бәхеткә, андый йортлар саны азая бара. Республика күләмендә гаиләләренә авария хәлендәге һәм иске йортлардан күчерү программасы кысаларында безнең районда да туган торакны яңарту буенча программа гамәлдә. Аның нигезендә 1995 елдан 2000нче елга кадәр шәһәрдә шундый иске йортларда яшәүче 184 гаилә үз торак шартларын яхшыртуга тиеш. Бу күпме, азмы? Анысын чамалау өчен тагын бер сан гына китерү дә житедер: быелның 1 июленә районда 146, шәһәрдә 593 иске йорт исәпләнә. Әлбәттә, аларны бер ай, бер ел эчендә генә яңарту мөмкин түгел. Әмма бүгенге икътисадый шартларда шундый изге программа гамәлдә икән, димәк, кеше мәнфәгәте турында кайгырту кимеми.

Рәсемдә: Нурлатның бу йортлары соңгы елларын кичерәләр.

Н.АЗИЗОВ фотолары.

- анысын да шул карточкага язып түлиләр. Нурлат шәһәр электр челтәрендә ут өчен түләүләренә исәпләп кабул итү белән дүрт контролер шөгильләнә. Пенсионерларга "акчасыз" хезмәт күрсәтү төрләре арта бара. Хәзер менә мунчада да "бушка" юнырга мөмкин.

"Акчасыз" түләү практикасы беренче булып Ульяновск өлкәсендә кулланылышка кертелгән, диләр. Татарстанда Казанның кайбер районнарында, Яр Чаллыда һәм Зәйдә шулай эшлеләр. Социаль тәэминат министрлыгында Нурлат районы тәжрибәсенә уңай карыйлар: бу икътисад чоңгылынан эле кайчан чыгасыбыз билгесез, ә халыкны авыр хәлдә калдырып булмый. Пенсия фондына августта районда түләүчеләрдән барлык сумманың 24 проценти гына келгән. Аның қарауы, "тере" акчасыз түләүләре суммасы дистә меңнәргә жыела инде. Пенсия фондының райондагы вәкиле В.Г.Хоменко сүзләренә караганда, авылда пенсия исәбенә 96850 сумлык ашлык бирелгән, "Пенсионер" кибете аша 50 мең сумлык товар сатылган, жылылык челтәре 21 мең, электр челтәре 1,5 мең сумлык исәп - хисап ясаган, машина төзү заводы 27 мең сумлык хезмәт күрсәткән. Барлык бу эш контрольдә тотыла һәм проблемаларның зурауына юл куелмый. Барлык финанс мәгълүматлары көннеке көнгә тулланып барыла.

Т.АЛЕКСЕЕВА.

СОҢГЫ СҮЗ УРЫНЫНА.

Бер мичкә балны бер кашык дөгә белән генә боза күрмик тагын. Пенсионерлар "үз" кибетләренә яткан товар китермәүләрен бик үтенеп сорыйлар.

Туган як тарихын барлаганда

МУЗЕЕГЫЗ НИ ХӘЛДӘ?

Узган атнада мәгариф бүлегендә шәһәр һәм район мәктәпләренең тарих укытучылары өчен семинар үткәрелде. Семинарда агымдагы укыту - тәрбия мәсьәләләре белән беррәттән мәктәпләрдә оештырылган туган якны өйрәнү музейларының эшчәнлегенә дә каралды. Узган уку елында мәктәп музейлары арасында игълан ителгән район смотрына йомгак ясар вакыт житкәнлегенә дә искәртелде. Мәгълүм булганча, Югары Нурлат, Яңа Иглай, Яңа Эмзә, Чуваш Мәнжесе, Егоркино һ. б. кайбер мәктәпләрдә музей эшчәнлегенә зур игътибар бирелә, фәнни-ижади юнәлештә эшлеләр. Быел, мәселән, Югары Нурлат урта мәктәбендә музейны яңа иркенрәк бүлмәгә күчергәннәр. Шунда ук

мәгариф тарихына караган махсус бүлек оештырып киләләр. Мәктәп музеена нигез салучы, аны төзүче һәм әле бүген дә көн - төн белән исәпләшми шунда хезмәт күючы Таһир ага Гыймадиевның тәжрибәсе, эшчәнлегенә һәм киләчәккә планнары әлеге юнәлештә эшлеләргә һәр укытучы өчен олы мәктәп булырлык, Яңа Эмзә (житәкчесе Ә.Г. Фәссахов), Яңа Иглай (И.И.Тимербулатов) музейларының эшендә дә күпләргә үрнәк булырлык яклар бар. Менә шуңа күрә дә, район смотрын йомгаклап, нәтижеләр ясар өчен, махсус комиссия 22 - 23 сентябрь көннәрендә барлык музейларны карап, аларның эшчәнлегенә белән танышып чыгачак.

Г.ГАФУРОВА, район мәгариф бүлеге методисты.

Сорау - җавап

ГЕЛ ТОРАК ТУРЫНДА

Мин әтиңең сөзләсе фатирында пропискада торам. Апаның вафатыннан соң фатир миңа каламы, әллә мирас кәгазе кирәкмә?

Сораудан аңлашылмый: фатир хосусыйлаштырылганмы, әллә юкмы? Хосусыйлаштырылмаган очракта фатир дәүләткә кала. Анда яшәүчеләр дәүләт фатирында, ордер буенча урнашып, килешү шартларында яшиләр. Апагыз фатирында пропискагыз туганыгыз үлгән очракта да саклана, әмма бу яшәү барыбер дәүләт белән килешү (найм) шартларында яшәү дигән сүз.

Фатир хосусыйлаштырылган очракта апагыз фатир хужасы исәпләнә. Фатирны сезнең милек итү өчен, туганыгыз сезнең исемгә бүләк итү, сатып бирү яки мирас итеп калдыру турында документ (рәсми кәгазьләренә нотариустан раслап) туган булырга тиеш. Шулай булмаган очракта, Россия Федерациясе гражданның кодексы нигезендә (532нче маддә) сезнең бу фатирга хакыгыз юк, чөнки сез апагыз милкенә варис була алмыйсыз.

Яңа йортка күчкәндә (расселение) улыбызга ике бүлмәле, ирем белән миңа бер бүлмәле фатир бирделәр. Кызыбыз кияүгә чыкты һәм ике бүлмәле фатир сатып алды, ләкин берничә елдан иреннән аерылды.

Ирем үлгәч, миңа бер бүлмәле фатирымны кияүгә (кызымның ире) калдырып, кызым янына күчәргә туры килде. Хәзер без кызым белән хосусыйлаштырылган ике бүлмәле фатирда яшибез. Кызым - фатир хужасы. Миннән соң улымның бу фатирга хокукы бармы?

Әгәр фатир хужасы кызыгыз икән, сездән соң да фатирга ул хужа булып кала. Башка жирдә яшәүче улыгыз кызыгыз үлгән очракта ул фатирның мирасчысы була ала. Ләкин кызыгыздан соң аның мирасына хокукы булган исән туганнарыгыз калмаган очракта гына (532нче маддә), ир һәм кыз туганнар, (әти - әни, ир балалардан кала), ир йә кыз туган, абый - апа, эне - сеңел икенче чираттагы мирасчы санала.

Мин бер бүлмәле кооператив фатирда яшим. Минем янга кызым һәм оныгым теркәлгән, ләкин алар башка фатирда яшиләр. Оныгым һәм кызым өчен коммуналь хезмәтләргә акча түләргә тиешменме?

Торак йортта яшәгән өчен түләү кергү турындагы вакытлы положениенң 3 нче пунктына нигезләнеп, даими яшәү урыныннан китү очрагында (бер айдан артык срокка) коммуналь хезмәт өчен (жылыту һәм торак йортны наемга алган өчен түләүдән кала), лифттан файдаланган, көнкүреш калдыкларын чыгарган өчен фатир хужасыннан гариза кергән очракта акча түләнми.

Дәүләт биргән фатирдан үз фатирыңа күчеп буламы яисә хосусыйлаштырылган фатирдан хосусыйлаштырылмаганга күчәргә буламы?

"Торак сәясәте нигезләре турында" Россия Федерациясе законының 20нче маддәсенә нигезләнеп, шуны әйтәргә була: торак иясе, торак фонды иясе (ведомство яки муниципаль органнар) рөхсәте белән, хосусый милек иясе булу хокукын дәүләт фатирында торучы хокукына алмаштыра ала. Бу эш махсус килешү документы белән рәсмиләштерелә.

(Юлдаштан).

Шифасы булсын!

МИЛӘШЛӘРЕМ - СЕРДӘШЛӘРЕМ

Миләшне август сентябрь айларында, яисә беренче кырау төшкәч хыялар. Миләш С витаминна, алма һәм лимон кислотасына, кальций, калий, магний тозларына бай.

Н.АЗИЗОВ фотоэтюды.

Миләштә каротин кишердәгә караганда да күбрәк, составындагы Р витаминна ягыннан жыләк - жимешләр арасында миләш беренче урынны алып тора. Миләшне поливитаминалы, тирләтә, үтне һәм сидекне күп бүлөп чыгаруга булышлык итә торган дару рөвешендә, югары кан баcымын төшерү өчен файдаланалар. Халык медицинасында аның саркындысы белән сидек куыгы авыруларын, дизентерияне дәвалыйлар, согын күрү сөләтен яхшырту өчен кулланалар.

Кара миләштә (арония) С витаминна һәм каротин азрак, әмма органик кислоталар мандариндагыга һәм каен жыләгендәгә караганда да күбрәк. Гипертония авыруларын дәвалау һәм кисәтү

өчен кулланыла, кан юллары склерозыннан профилактика өчен файдалы.

МИЛӘШ СОГЫ

Юылган миләшне эмаль савытта кайнап торган суда 2-3 минут парлыйлар. Аннары кайнар килеш иләк аша уздыралар һәм кайнап торган шикәр сиробын бермә - бер өстәп (1 литр суга 250 г шикәр комы) болгалалар. Катнашманы кайнатып чыгаралар да, үт өстенән алалар.

МИЛӘШ ЧӘЕ

Кипкән миләшне чәй кебек пешерәләр дә (1

стакан кайнап торган суга 1 аш кашыгы миләш) 1 сәгать дәмлилә, аннары көн дәвамында 2-3 тапкыр эчәләр.

МИЛӘШ КОМПОТЫ

Миләшне банкаларга тутырып, өстенә ширбәт яки алма суы салалар (1 литр ширбәткә яки алма суына 300 г шикәр), 1 литр ширбәткә 4 г лимон кислотасы өстәргә, 85 градуста ярты литрлы банкаларны 10 минут, литрлылары - 15 минут кайнап торган суда 3 һәм 5 минут тоталар.

КАРА МИЛӘШ

Миләшне банкаларга тутырып, ширбәт яки алма суы өстилә (1 литр суга яки ширбәткә 300 г шикәр), 1 литр ширбәткә 3-4 г лимон кислотасы салып, алда әйтелгәнчә кайнарлылар. Компотка слива яки алма кушсаң, лимон кислотасын салмаса кирәк. Бу очракта кайнар ширбәтне 1 литр суга 400 г шикәр салып ясылар, банкаларны алда әйтелгәнчә кайнарлылар. Миләш һәм груша компотына шул ук пропорциядә лимон кислотасы салырга кирәк.

МИЛӘШ ЖЕЛЕСЫ

Өлгергән миләш өстенә кайнар су салып, төмам изелгәнчә пешергә (1 кг миләшкә ике стакан су), шуннан соң бу массаны марля аркылы кысып чыгарырга, тигез күләмдә шикәр өстәп, 104 градуста пешергә. Эссе килеш, кайнарланган банкаларга тутырып, марля белән каплап куярга кирәк. Суынып җиткәч, пергамент кәгазе каплап бәйләп куялар.

(“Заман - Татарстан”-нан).

УЯУ БУЛЫГЫЗ: ЧИШЕНДЕРӘЛӘР!

Японнар кешене шәрә килеш күрә белергә өйрәнгәннәр. Ничек дисезме? Гадәти видеокамера әйрәмәндә моны хәзер теләсе кем эшли ала. Андый камералар безнең кибетләрдә дә өеләп ята. Бу хәтта “Сони” фирмасы тикшерүчеләренә үзләре өчен дә көтелмәгән сюрприз булган: караңгыда төшерү өчен уйлап табылган камера объектив шәрә килеш күрсәтәр дип, беркемнең дә башына килмәгән.

Камераның бу гажәеп сыйфатын беренче булып Гонконгта эшләүчеләр сизеп ала, дип яза “Комсомольская правда”. Шуннан бирле “Сони” кибетләренә очсыз - кырыйсыз чиратлар төзелә башлый. “Оятсыз” аппаратура гадәти камерадан ике тапкыр кыйммәтрәк торса да, халык аны кырылып ала,

ди. Мондый камера бигрәк та ир - атлар күңеленә хуш килгән. Шәрә хатыннары күрергә теләп, алар камераны

кыстырып хатын - кызлар күп була торган нарга

чапканнар. Кытайда шундыйларның икесе кулга алынган да инде. Алар видеокамера белән чибәрәк хатын - кызлар янына барып, аларны шәп - шәрә килеш күзәтәргә бик яратканнар икән. Ә бу гамәл Кытайда зур җинаятьләрдән санала. Шуңа күрә гаеплеләрне жәзаларның да иң зурлары - үлем, я булмаса гомерлек төрмә көтә. Мәскәүдәге “Сони” фирмасы вәкиллегендә бу яңалыкка нинди дә булса аңлатма бирүдән баш тартканнар.

(“Заман - Татарстан”нан).

РАЙОН ХАЛКЫ ИГЪТИБАРЫНА!

1998 елның 7 августыннан районда Республика туберкулезга каршы диспансерыннан флюорограф эшли. Районның 15 яштан алып барлык кешесенә туберкулезның башлангыч формалары һәм башка төр үпкә авырулары булу - булмавын ачыклау өчен флюорографик тикшерү узарга кирәк. Район үзек сирхауханә администрациясе.

Учредительлар: Нурлат район хакимияте һәм редакциянең хезмәт коллективы.

“Дуслык” район газетасы атнаың чәршәмбе, жомга, шимбә көннәрендә чыга, рус һәм чуваш телләренә тәржемә ителә.

Безнең адрес: 423000, Татарстан Республикасы, Нурлат шәһәре, Карл Маркс урамы, 19. Телефоннар: баш мөхәррир - 2-12-14, 2-22-81, мөхәррир һәм җаваплы сәркәтип - 2-18-67, авыл хужалыгы бүлгәе - 2-22-51, Советлар, хатлар һәм жәмәгәт оешмалары тормышы, чуваш теленә тәржемә буенча мөхәррир - 2-10-44, рус теленә тәржемә буенча мөхәррир - 2-14-16, бухгалтерия, реклама бүлгәе, фотокорреспондент - 2-15-63.

Газета Татарстан Республикасының мағлұмат һәм матбугат Министрлығында 34 нче номерлы таныклык белән теркәлде.

МӨХӘРРИР С.Н.ХӘЙРУЛЛИНА.

КОЧЛИКЫБИЗ!

Кара Кул авылында яшәүче кадерле тормыш иптәшем, әнибездә, туганыбыз Фәния Галимуллага кызы Әхмәтовага шушы көннәрдә 55 яшь тула. Без - тормыш иптәше, балалары, туганнары - аны бу олы бәйрәмгә белән котлыйбыз. һаман да шулай шат күңелле, яз кояшы кебек ачык йөзле бул! Алдагы көннәрендә дә тормыш авырлыкларына бирешмиңә, сау - саламәт яшәвеңне телибез.

Юллариңа ак бәхетләр яусын, Шатлык балкып торсын йөзеңдә. Кайгы - хәсрәт баш очыңнан узсын - Шуңа теләкләр бездән үзеңә.

Сатира Җәмил кызы Мәүлетованы һәм Роза Ислам кызы Минхәерованы чын күңелдән юбилейлары белән тәбрик итәбез. Теләкләрең ниндиләр генә Теләсәк тө сөзгә аз кебек. Көз аенда туган булсагың да Балкыгың гел ямьле яз кебек. **Лотфуллиннар гаиләсе.**

Кадерле әнибездә Миннегаян Исламгәрәй кызы һадиеваны юбилее белән котлыйбыз. Бүлгәбездә - саф теләкләр - Сиңа, әни, кабул ит. Изгелектә, игелектә, Иминлектә, тигезлектә гомер ит. **Тормыш иптәшем, балаларың.**

БЕЛДЕРУЛАР. РЕКЛАМА. БЕЛДЕРУЛАР

САТАБИЗ

Запас частыларга ВАЗ-2105.
Адрес: Совет ур., 193-28, тел.: 5-21-29, кичке 4тән соң. ***

Ашыгыч төстә 3 яшьлек өйрәтелгән туры ат һәм яшь тө 4 айлык колын. Мамыкта тел.: 4-12-20. ***

Азык - төлек комбинаты ягында бази белән гараж линолеум. Адрес: Островский ур., 40. ***

1997нче елгы, 43 мең км. йөргән, чия төсендәге ВАЗ-21083.
Урта Чаллыда Айдар Мәгыйзовка мөрәҗәгать итәргә. ***

1989 нчы елгы, двигателе 1997нче елда ремонтланган ВАЗ - 21061. Тел.: 47-2-22. ***

1996нчы елгы, тентлы, әйбәт хәлдәге газ - бензинли “Газель” автомобиле.
Адрес: Нефтьчеләр ур., 29-2, тел.: 5-41-77. ***

Чанада гараж. Тел.: 5-11-40, кичке бдән соң. ***

Чистарту корылмалары ягында бази белән гараж Тел.: 5-17-93. ***

“Локомотив” ширкәтендә дача участогы һәм Линия урамында гараж. Тел.: 2-10-03. ***

Гоголь урамында 20нче йорт. ***

Чистарту корылмалары ягында бази белән капитал гараж. Тел.: 5-28-74. ***

1991нче елгы КамАЗ - 53212 (контейнер), 1998нчы елгы ВАЗ-21093, 1988нче елгы “Ауди-80”. Бартер мөмкин.
Тел.: 2-14-30, 2-21-02, 5-29-53. ***

Көнчыгыш микрорайонында участок, подвалы һәм гаражы белән 15х12ле нигезе бар.
Тел.: 2-17-14, Яруллинга. ***

САТАБИЗ ЯКИ АЛМАШТЫРАБИЗ

Көнъяк - Көнчыгыш микрорайонында участок, 6,5 10,5ле бура, ярдырган агач материаллары сатыла яки ВАЗга алмаштырыла. Тел.: 2-13-41, кичке 5тән 8гә кадәр

АЛМАШТЫРАБИЗ

Түбән Кама шәһәрендәге ике бүлмәле фатирны Нурлатта өч бүлмәлеге, вариантлар мөмкин.
Тел.: 5-16-86. ***

Шәһәр үзегендәге ике бүлмәле фатирны һәм Островский урамындагы йортны - килешү буенча дүрт яки өч бүлмәле фатирга. Тел.: 2-10-60. ***

Нефтьчеләр урамындагы ике бүлмәле һәм Дружба урамындагы бер бүлмәле фатирларны - дүрт бүлмәлеге яки коттеджга. Тел.: 5-25-93.

БЕЛДЕРУЛАР. РЕКЛАМА. БЕЛДЕРУЛАР

ТӨРЛЕСЕННӘН

Өч айга торак кирәк, акчасын алдан түләп куям. Тел.: 5-16-86. ***

Чиркәүгә якынак урында бер бүлмәле фатир сатып алам. Тел.: 5-19-86, кичке 8дән соң. ***

“Нурлатнефть” НГДУсының мастераына бирелгән 9 номерлы штампны югалу сөбәлләп гамәлдән чыккан дип исәпләргә. ***

Төзүчеләр турында бушлай мәгълүмат бирәм. Сыйфатлы итеп йорتلар, гаражлар, янкормалар салалар. Тел.: 5-16-25, Ирек. ***

Шимбә көнне, 5 сентябрьдә мине Базарлы Матак аша паром кичүенә кадәр утыртып барган “Жигули” шоферы Юраның тиз арада шалтыратуы сорыйм. Телефоным машина эчендә онытылып калган документларда.

Норлат район электр элемтәсе челтәрендә сату-да телефон белешмәлекләре бар. Анда район һәм шәһәрнең кыска тарихи эчтәлегә бирелгән. Белешмәлектә шәһәр һәм авыл абонтларының, хужалык һәм шәһәр предприятиеләренә телефон номерлары кертелгән. Белешмәлек каты һәм ялтыравык тышлы, 167 битле. Бәясә 32 сум + сатудан алына торган 3 процент салым. Белешмәлекне кулдан акча түләп кенә алырга мөмкин. Телеграф кассасына, район электр элемтәсе узелының үзәк бинасына һәм Совет ур., 181а йортында урнашкан “Квант” кибетенә мөрәҗәгать итәргә.
РУЭС администрациясе.

Идел Бүе региональ наркология үзәге

Алкогольгә бәйләлектән һәм төмәкә тартудан бер сеанста кодлаштыру. Табиб М.Б.Багрянцев. Бездә генә!

Тулы анонимлык. Индивидуаль якын килү. Дәвалау барышында пациентның туганнарына да катнашырга рөхсәт ителә. Белешмә бирелә. Консультация, әңгәмә, кодлаштырудан соң күзәтү һәм ярдәм - бушлай!

Язылу һәм әңгәмә дәвалау көнне, жомга 25 нче сентябрь һәм 9 октябрь көннәрендә, көндезгә сәгать 11дә район мәдәният йорты бинасында уздырыла.

РФ Сәламәтлек саклау министрлыгының 1995 елның 16 гыйнварында бирелгән № 00164 - 30 лицензия.